

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Pálvölgyi Szilas ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. felpereseknek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál 8.P.53.553/2007. szám alatt folyamatban volt és a Fővárosi Bíróság 41.Pf.638.071/2009/3. számú ítéletével elbírált perében a jogerős ítélet ellen a felperesek részéről 32. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. szeptember 14. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet részben megváltoztatja és a felpereseknek személyenként járó marasztalás összegét 1.700.000 (Egymillió-hétszázezer) forintra, az államnak térítendő kereseti illeték összegét 204.000 (Kettőszáznégyezer) forintra, a fellebbezési illetéket 180.000 (Egyszáznolcvanezer) forintra felelemeli.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak külön felhívásra térítsen meg 60.000 (Hatvanezer)forint felülvizsgálati illetéket, míg a felek a felülvizsgálati eljárási költségüket maguk viselik.

I n d o k o l á s

A felperesek testvérek, a 2004. december 16-án közlekedési balesetet szenvedett gépkocsi utasai voltak, a gépkocsiban ülő édesanyjuk súlyosan megsérült. A felperesek a baleset idején 13 és 9 évesek, míg édesanyjuk 45 éves volt. A baleset után a felpereseket az édesanyjuk egészségi állapotában bekövetkezett változások - anyjuk hosszú ideig kórházban volt, csak bottal tud közlekedni, beszédzavar alakult ki nála, a korábbi gondozási és háztartási feladatokat nem tudja ellátni - megterhelték és megzavarták, a kialakult állapotot csak részben tudták feldolgozni és azt elfogadni sem tudták. A baleset óta az édesanya segítségre szorul, ebben a gyermekek is részt vesznek.

A felperesek keresetükben nem vagyoni kártérítésként 2004. december 16-tól járadék megállapítását, kérték, amelynek mértékét a mindenkori minimálbér összegének 150%-ában kérték meghatározni, és az összegek után középátlagos időponttól járó késedelmi kamatot igényeltek. Arra hivatkoztak, hogy a felpereseknél még nem tisztázott a társadalmi életben való részvételüknek a feltételei, elvesztették az édesanya gondoskodását és nem lehet meghatározni azt az időt, ami ahhoz szükséges, hogy fel tudják dolgozni a traumát és a jövőbeli változásokat sem lehet még pontosan megállapítani, ezek még nem mérhetőek fel.

Az alperes személyenként 500.000 forintban ismerte el a felperesek kártérítési igényét, amelyből 300.000 forintot ki is fizetett. Arra hivatkozott, hogy a nem vagyoni kártérítés alapja a személyiséget ért sérelem és ennek nagysága a felperesek életkorára is figyelemmel megállapítható.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek részére a baleset napjától 30 éves korukig - az I.r. felperesnek 2021. április 18. napjáig, a II.r. felperesnek 2025. augusztus 8. napjáig - havonta a mindenkori minimálbér összegének megfizetésére kötelezte az alperest. Az ítélet indokolásban megállapította, hogy a felperesek társadalmi életben való részvételének a feltételei még körvonalalaiban sem tisztázottak, és nem felmérhetőek azok a jövőbeni változások sem, hogy a

tragédia hatására a körülményeikben milyen változások fognak bekövetkezni, ezért a nem vagyoni kár járadék formájában történő megállapítása az indokolt.

Az alperes fellebbezése és a felperesek csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és személyenként 1.500.000 forintban állapította meg a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegét, az alperes által már kifizetett 300.000 forintokat beszámítva 1.200.000 forint és késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alperest. Megállapította, hogy a felperesek olyan életkorban vannak, amikor az igény járadékként való megállapítása nem indokolt, de annak összegszerűsége is kirívóan magas. A minimálbérnek a perben értékmérő funkciója nem lehet, annak összegszerűsége sem reális. A káreseménykori élet- és értékviszonyokra figyelemmel, a Pp. 206. §-a alapján állapította meg azt az összeget, amely alkalmas a felperesek által elszenvedett személyiségi jogsérelem kompenzálására.

A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetüknek megfelelő határozat hozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasító döntés meghozatalát kérték. Hivatkoztak arra, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő, mert azt a Ptk. 355. §-ában foglaltak megsértésével hozta meg a bíróság, a megállapított kártérítési összeg nem alkalmas a felpereseket ért hátrány kiküszöbölésére. Utalt az ún. „hosszú farkú felelősség” során érvényesülő elévülési szabályokra.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A felperesek a keresetükben, mint hozzátartozók érvényesítették a nem vagyoni kártérítés iránti követelésüket; a keresetben nem vagyoni kártérítésként a káresettől véghatáridő nélkül kértek járadékot, annak mértékét a mindenkor minimálbér 150%-ában kérték meghatározni, majd a nem vagyoni kártérítést egyösszegben megállapító jogerős ítélettel szemben a keresetnek megfelelő döntés meghozatalát kérték. A felpereseknek nem vagyoni kártérítési követelése van, függetlenül attól, hogy egyösszegű igényt még másodlagosan sem terjesztettek elő, vagyis a felülvizsgálati eljárásban nem csak a kártérítés módja, hanem annak mértéke is támadott volt, figyelemmel arra, hogy az tartalmában a megállapított nem vagyoni kártérítés felemelésére irányult.

Az alperes helytállási kötelezettsége a perben nem volt vitás, és az alperes nem vitatta a felpereseknek a nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló követelését sem, csupán annak módja - járadék, vagy egyösszegű kártérítés - és mértéke (összegszerűsége) volt a vitás.

A felperesek a kártérítési követelésüket arra alapították, hogy hozzátartozójuk, az édesanyjuk a 2004. évi közlekedési baleset során súlyosan megsérült és a maradandó sérülései miatt, mint közeli hozzátartozók a családban károsodtak, az édesanya egészségi állapotának hátrányos változása miatt. A felperesek nem vagyoni kártérítési igényét az alapozza meg, hogy a közeli hozzátartozó súlyos balesetével a felpereseknek megsérült a teljes családban való éléshez fűződő alapvető személyhez fűződő joguk, amely a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontjából következően a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése szerint a nem vagyoni kárpótlás alapja. A felpereseknél az életminőségük hátrányos megváltozása következett be a baleset után; az édesanyjuk súlyos egészségkárosodása miatt a család az eredeti funkcióját nem tudja betölteni, a korábbi életvitelüket nem tudják folytatni, a gyermekeknél a család nyújtotta biztonság érzése is csökkent. A felpereseknél mind az

életvitelükben, mind az életminőségükben, az életük jövőbeni lehetőségeikben az édesanya súlyos balesete hátrányokat jelent, amely egyben azt is jelenti, hogy a korábbi életüket nem élhetik már ugyanúgy, mint a baleset előtt.

A felperesek keresete folytán elsődlegesen azt kellett eldönteni, hogy a kártérítési igényt járadékként, vagy egy összegben kell meghatározni, illetve amennyiben az egyösszegű, akkor vizsgálni kell annak összezszerűségét, mert a felperesek felülvizsgálata annak mértékét is támadta.

E körben abból kell kiindulni, hogy a kártérítés módjának megállapításánál a bíróság nincs kötve a felek kérelméhez. A Ptk. felelősségi rendszerének ugyanis az a célja, hogy a károsultat a károsodás előtti helyzetbe hozza, abban a kérdésben, hogy ez a cél milyen eszközökkel érhető el, a döntés jogát a bíróságra bízta (PK 44.).

A Ptk. 355. §-ának (1) bekezdéséből következően a károkozónak meg kell térítenie a károsult nem vagyoni kárát, a (3) bekezdés pedig lehetőséget ad járadék formában való alkalmazására, amelyre akkor kerülhet sor, ha időszakonként visszatérő károkat (kiadásokat) kell megfizetni. A bírói gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítés járadék formájában is megítélhető, ha az állapítható meg, hogy a károsult érdeke ezt indokolja. A kártérítés e két módja azonban együttesen nem alkalmazható. A nem vagyoni kárpótlásnak egy összegben történő megítélésekor a bíróság a nem vagyoni kár megtérítése iránti igényt teljes egészében elbírálja. Az ilyen tartalmú döntéssel elbírált igény ítélt dolog, amely újból nem tehető vitássá (Ptk. 229. §). A járadék megítélését általában az indokolja, hogy lehetőséget biztosítson az esetleg utóbb bekövetkező változásokhoz való igazodásra, miután a járadékfizetési kötelezettség időtartamának, vagy a járadék összegének módosítására van mód (Pp. 230. §). Azt helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a nem vagyoni kár akkor állapítható meg járadék formájában, ha a károsult állapota nem tekinthető véglegesnek, mert az csak későbbi időpontban ítéltető meg. A hozzátartozói igény - még ha fiatalok is károsultak -, jellegénél fogva tipikusan nem olyan követelés, amely járadékként fizetendő nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható. Ez a követelés olyan természetű, hogy a káresemény miatt bekövetkezett jogsértés és a hátrányok is megítélhetők már a károkozásakor, de különösen az elbírálásakor.

Ezért az adott esetben a jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy a nem vagyoni kártérítés járadék formában való alkalmazásának nincs alapja, és nem indokolt az elsőfokú bíróság által alkalmazott minimálbér összegének az alapul vétele sem. A felperesek bár fiatal életkorúak voltak a baleset idején, azonban a hozzátartozójuk súlyos egészségromlása miatt őket ért veszteség felmérhető, ezért a jogerős ítélet helyesen ebből indult ki és jól döntött, amikor a nem vagyoni kárpótlást egy összegben állapította meg.

Miután a felülvizsgálat tartalmában a nem vagyoni kár összegének a mértékét is támadta, s ez a támadás alapos volt.

A jogerős ítélet helyesen vizsgálta és értékelte azokat a szempontokat, amelyek a nem vagyoni kárpótlás megítélésénél irányadóak, azonban a jogsértés súlyát, a felperesek életkörülményeiben bekövetkezett változásokat és a náluk kialakult hátrányokat nem megfelelően értékelte. Az adott esetben a felpereseknek a teljes családban éléshez való joga sérült az édesanya egészségi állapotában bekövetkezett súlyos és hátrányos változások miatt, és a hátrányok súlyosságát a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján a nem vagyoni kártérítés összegének a megállapításánál kellett értékelni. A jogerős ítélet a felpereseket ért hátrányokat nem értékelte kellő súllyal, a megállapított 1.500.000 forint helyett magasabb összeg az, amely a jogsértés súlyát, a felperesek életkörülményeiben bekövetkezett változásokat a kialakult hátrányokat kellően figyelembe veszi, illetőleg kompenzálja. A Legfelsőbb Bíróság a felpereseket ért nem vagyoni hátrány mértékét a károsodás bekövetkeztekor fennálló ár- és értékviszonyok alapján személyenként 2.000.000 forintban állapította meg. Miután az alperes 300.000 forintot már kifizetett a felpereseknek, ezért további 1.700.000 forintot kell még teljesítenie, ezért erre az összegre történt a jogerős ítélet marasztalásának felemelése.

A felpereseknek az elévülésről és a „hosszú farkú felelősségről” szóló fejtegetése részben téves, részben pedig az adott jogvitára nem vonatkozhat.

Minderre tekintettel a jogerős ítéletet a kifejtett okok alapján a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján részben megváltoztatta és az alperes marasztalását felemelte.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltség viseléséről, míg a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati illetéknek a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel alkalmazott a 14. §-a alapján az állam részére való megtérítéséről.

Budapest, 2011. szeptember 14.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

*bírószági tisztviselő
HM*